

EDITORIÁL

Shoda náhod přispěla k tomu, že celkově devátým a letošním druhým číslem *Sešitu* se táhne jako červená nit jedno téma: reflexe dějin a současnosti vztahu českého vizuálního umění a společnosti. Publikování textu „České umění kolem roku 1980 jako pole kulturní produkce“ Josefa Ledviny nemohlo přijít v lepší čas: vychází ve stejnou dobu, kdy se na pultech objevuje překlad stěžejní práce francouzského sociologa Pierra Bourdieua *Pravidla umění* (Brno: Host 2010). Právě Bourdieuova kniha přitom slouží Ledvinovi jako metodologická příručka, s jejíž pomocí předkládá institucionální analýzu české výtvarné scény okolo roku 1980, včetně – a to považujeme za hlavní přínos jeho práce – té oficiální.

Pavčina Morganová ve své historické studii „České výtvarné umění v době transformace. Vztahy umění a ‚angažovanosti‘“ čte vývoj české výtvarné scény od osmdesátých let do konce století prizmatem umělecké angažovanosti. Ukazuje, že otevřeně angažovaný postoj vyjadřovaný skrze umění na české neoficiální scéně osmdesátých let v podstatě neexistoval a ani po změně politických poměrů nedošlo k jeho rehabilitaci. K jeho návratu docházelo jen velmi pozvolna. Přes odlišný metodologický přístup autorky této a autora předchozí studie se tyto dva články do jisté míry doplňují, pokud jde o celistvý vhled do proměn společenského sebeuvědomění českého vizuálního umění ve zkoumaných obdobích.

Další dva texty mají společný původ: zazněly jako příspěvky na konferenci pořádané VVP AVU a Katedrou estetiky FF UK „Kulturní politika a vizuální umění“ na začátku října letošního roku. Esej Martina Škabrahya „Co oko nevidí. Estetika politiky a politika estetiky v planetárním věku“ představuje pokus vsadit otázku po možnostech a důvodech státního subvencování umění do kontextu dramatických

změn, kterými v globalizaci prochází tradiční postvestfálský koncept suverénního národního státu. Klíčovou metaforou se pro Škabrahu stává dehumanizovaný pohled, který vrhá na planetu Zemi kamera sondy Voyager 1. V návaznosti na specifický výklad „estetiky politiky“ a „politiky estetiky“ coby způsobů „dělby vnímatelného“, se kterým přišel francouzský filosof Jacques Rancière, se Škabraha snaží uchopit signifikantní transformace vizuální zkušenosti, ke kterým dochází s přechodem od éry národních států k éře globalizace, a interpretovat jejich možné politické konotace.

Jako diskusní příspěvek zařazujeme glosu Mileny Bartlové „Kulturní politika a politika kultury. Česko 2010, otazník“, ve které autorka zhodnocuje aktuální stav české kulturní politiky na pozadí kulturně-politických změn, kterými prošla česká společnost za posledních dvacet let.

Tématem konference na příští rok jsou „Důsledky konceptualismu“ (více ke konferenci na následující dvoustraně a na <http://vvp.avu.cz>).

Jakub Stejskal ve své recenzi knihy Dorotheey von Hantelmann *Jak dělat něco uměním* zhodnocuje pokus autorky spojit společenskou funkci umění s jeho performativitou. Kniha německé teoretičky se ostře vymezuje vůči modernistické koncepci politické role umění jako negující kritiky společenského statu quo, která podle ní zakrývá skutečný politický potenciál umělecké tvorby: podílet se na formaci subjektivity skrze galerijní konvence. Tato neobvyklá teze přidává další kamínek do mozaiky přístupů ke vztahu umění a společnosti, které jsou k nalezení v tomto *Sešitu*.

Václav Magid, Jakub Stejskal

